

SPOROČILO ZA JAVNOST

PREPREČIMO MENINGOKOKNE OKUŽBE

Ljubljana, 16. junij 2020 – Invazivne meningokokne okužbe so med najpogostejšimi vzroki za gnojno vnetje možganskih ovojnic ali meningokokni meningitis pri dojenčkih in otrocih do četrtega leta starosti. Zanj je značilen hiter in agresiven potek, ki lahko v 24 do 48 urah od prvih znakov in simptomov bolezni privede do smrti. Ker je smrtnost ob meningokoknem meningitisu še vedno visoka, bolezen pa pogosto pusti trajne okvare možganov, sta Sekcija za preventivno medicino in Sekcija za primarno pediatrijo Združenja za pediatrijo, obe pri Slovenskem zdravniškem društvu, opozorili na pomen preprečevanja, zgodnjega prepoznavanja bolezni in hitrega ukrepanja.

Invazivne meningokokne okužbe povzročata bakterija *Neisseria meningitidis* ali krajše meningokok, ki je najpogostejši vzrok za meningokokni meningitis in sepsa pri otrocih, čeprav lahko invazivne meningokokne okužbe prizadenejo vse starostne skupine. »Gnojni meningitis, ki je najpogostejša oblika bolezni, ima hiter potek. Kljub antibiotičnemu zdravljenju je smrtnost visoka, prebolela bolezen pa lahko pušča trajne okvare. Poznamo več različnih skupin meningokokov - meningokoki skupine A, B in C povzročajo okoli 90 odstotkov vseh primerov bolezni. V Evropi sta najpogostejša meningokoka skupine B in C. Število bolnikov z meningokokno okužbo v Sloveniji niha. Zbolevalo predvsem dojenčki in otroci do četrtega leta starosti. V letu 2014 je za meningokokno boleznijo zbolelo osem oseb, v 2015 20, v 2016 sedem, v 2017 11, v 2018 19, v lanskem letu je bilo v Sloveniji identificiranih devet bolnikov, od tega so bili štiri otroci. Pri vseh otrocih je bolezen povzročil meningokok skupine B. Pri petih odraslih je bil v štirih primerih povzročitelj prav tako meningokok skupine B, pri enem bolniku pa meningokok skupine C,« je povedala **prim. dr. Alenka Trop Skaza, dr. med., spec. epidemiologije, predstojnica Območne enote Celje na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (NIJZ)**.

Meningokoki se prenašajo predvsem kapljično preko kašljanja, kihanja in poljubljanja. Če meningokok, ki se nahaja na sluznicah zgornjih dihal nekaterih zdravih ljudi, vdre v kri ali možgansko tekočino, govorimo o invazivni meningokokni okužbi, ki povzročata meningokokni meningitis, sepsa ali bakteriemijo. Od okužbe do izbruha meningokoknega meningitisa navadno mine od dva do deset dni. Bolezen se začne nenadoma z nespecifičnimi simptomi. Meningokokni meningitis ima izjemno hiter in agresiven potek, ki lahko v 24 do 48 urah od prvih znakov in simptomov povzroči smrt, zato sta zgodnje prepoznavanje bolezni in hitro ukrepanje ključnega pomena, je poudaril **Denis Baš, dr. med., spec. pediatrije, iz Sekcije za primarno pediatrijo Združenja za pediatrijo pri Slovenskem zdravniškem društvu**, in dodal: »Bolezen je pogostejša v zimskem in spomladanskem času in začetni simptomi so pogosto podobni kot pri gripi – nenadna visoka vročina, bolečine v mišicah, glavobol. Vendar pa lahko okužba v nekaj urah napreduje v motnjo zavesti, krče ter značilen neiztisljiv (petehialen) izpuščaj na koži. Tipični znaki se pogosto pojavijo relativno pozno zato je bolezen v zgodnji fazi težko prepoznati.« V večini primerov je potrebno zdravljenje v

bolnišnici, kjer bolezen zdravijo z ustreznimi antibiotiki, ki delujejo v 24 urah, vendar v boju proti bakteriji niso vedno uspešni.

Smrtnost ob meningokoknem meningitisu znaša 8–15 odstotkov. Bolezen pri preživelih pogosto (10–20 odstotkih) pusti trajne posledice, kot so okvare možganov, amputacije udov in izguba sluha, ki lahko človeku povsem spremenijo življenje.

Leta 2016 je meningokoknemu meningitisu B v manj kot 24 urah podlegel prej zdrav dveletni deček **Anej Tomaš iz Mežice**. Njegova starša **Anja Lesjak in Matej Tomaš** sta v video pričevanju za novinarsko konferenco med drugim povedala: *»Za Aneja je bilo žal prepozno. Ta bakterija je tako močna, da midva ne bi mogla narediti čisto nič, ker ni bilo nobenih znakov. Vse se je zgodilo v 24 urah. Če bi imel tako izkušnjo kot midva, mislim, da noben starš ne bi okleval ali bi dal otroka cepiti ali ne. Je pa res, da se starši sami odločajo. Jaz vem, da če bi imela še otroke, sploh ne bi pomislila na to, da jih ne bi dala cepiti.»*

Proti določenim skupinam meningokoknih okužb se lahko učinkovito zaščitimo s cepljenjem. Obstaja pet tipov bakterije *Neisseria meningitidis*, in sicer A, B, C, Y i W-135, ki so različno geografsko razporejeni po celinah. V Evropi sta najpogostejši seroskupini B in C: *»Večje tveganje za okužbo imajo osebe, ki so v tesnih stikih, torej v kolektivih, v vrtcu, šoli in podobno. Poleg starosti, saj zbolevalo predvsem majhni otroci, so za invazivne meningokokne okužbe še posebej dovzetne osebe z okvaro imunskega sistema in osebe brez vranice. Te v breme zdravstvenega zavarovanja cepimo z dvema različnima cepivoma, ki sta na voljo v Sloveniji. Prejmejo štirivalentno konjugirano cepivo proti meningokokom skupine A, C, W135 in Y ter konjugirano cepivo proti meningokoku skupine B. Z enim, drugim ali obema cepivoma se lahko kot samoplačniki cepijo tudi vsi ostali,«* je pojasnila **prim. dr. Alenka Trop Skaza, dr. med.**

Pediater Deniš Baš, dr. med., je še opozoril: *»Čeprav redka, je meningokokna okužba zelo nevarna in nepredvidljiva bolezen, njena pojavnost pa največja ravno v starosti do enega leta zaradi česar bi sam priporočil zaščito s cepljenjem tudi dojenčkov. S cepivom proti meningokoku B lahko učinkovito zaščitimo že dojenčke po drugem mesecu starosti in ga sočasno kombiniramo tudi z drugimi cepivi. Do letošnje zime je bilo cepivo pri nas na voljo le osebam s tveganjem za hujši potek bolezni in tistim, ki so bili v stiku z bolniki. Sedaj pa je kot samoplačniško dostopno tudi zdravim otrokom, mladostnikom in odraslim osebam. Cepljenje je možno opraviti pri izbranemu zdravniku ali v ambulantah NIJZ, cena enega odmerka pa znaša okoli 95 eurov. Za učinkovito zaščito so pri otrocih do drugega leta potrebni trije odmerki pri starejših pa zadoščata dva odmerka cepiva. Cepljenje v breme zdravstvenega zavarovanja priporočamo vsem rizičnim osebam, ki imajo zaradi osnovne bolezni ali zdravil okrnjeno delovanje imunskega sistema. Samoplačniško cepljenje pa je priporočljivo tudi ob potovanjih v države z veliko pojavnostjo bolezni in za svoje rizičnih oseb.«*

Več informacij o meningokoknih okužbah najdete na naslednjih povezavah:

www.nijz.si/sl/meningokokni-meningitis

www.cepljenje.info/bolezni-in-cepiva-zanje/meningokokne-okuzbe

www.zdravinapot.si

www.prehitimo-meningokoke.si

Video pričevanje družine Lesjak – Tomaš pa na povezavi: <https://we.tl/t-Wt273mxtSq>